

Wat kunnen musea doen om ouderen te betrekken?

Nederland vergrijsd. Een Age Friendly Museum pakt zijn maatschappelijke rol, creëert waarde voor ouderen vanuit de kracht van zijn collectie, is toegankelijk en klantgericht voor alle leeftijden.

In een Age Friendly Museum leveren alle disciplines een bijdrage om toegankelijk en betekenisgevend te zijn voor ouderen.

Hoe toegankelijk is uw museum voor ouderen?

GOUDEN REGELS VOOR EEN AGE FRIENDLY MUSEUM

Wie zijn de ouderen (70+)?

DE DOELGROEP 70+ OUDEREN BESTAAT UIT:

Fit & vitaal

- actief, goede gezondheid.
- zelfstandig naar het museum.

Kwetsbaar

- een of meerdere beperkingen, verlies van naasten, kans op eenzaamheid en sociaal isolement.
- ervaren drempels (vervoer, gebrek aan begeleiding, aannames over toegankelijkheid, geen geld, fysieke beperkingen).

ONTDEKKERS VAN KUNST EN CULTUUR

Deze groep is eerder niet veel met kunst in aanraking geweest. De groep blijkt goed te activeren via onze partners uit zorg en welzijn.

Deze groep blijkt goed te prikkelen door onze partners uit zorg & welzijn. Het gaat om een grote potentiële groep museumbezoekers en deelnemers aan outreach activiteiten.

ACTIEVE CULTUUR-PARTICIPANTEN

Deze groep ouderen is nu al actief bezig met kunst en cultuur. Ze nemen deel aan workshops, bezoeken graag theater etc. Ze zijn op zoek naar activiteiten die begeleid worden door professionals. Ze willen nieuwe dingen leren en meemaken.

Interessante groep voor lezingen en publicaties. Zij willen leren en actief participeren aan activiteiten die goed georganiseerd zijn.

HERONTDEKKERS VAN HUN TALENTEN

Deze groep ouderen is vroeger in aanraking geweest met kunst en cultuur. Ze haken weer makkelijk aan.

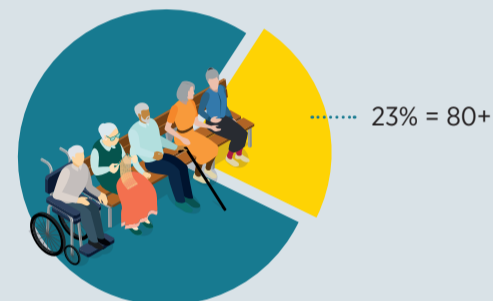
Deze groep wordt opnieuw geprikkeld en haalt inspiratie uit de workshop of persoonlijk maatwerk. De groep kan door persoonlijke begeleiding goed geactiveerd worden tot cultuurparticipatie. Ze zijn ook te interesseren voor het algemene museumaanbod.

Groeiend aantal ouderen in Nederland

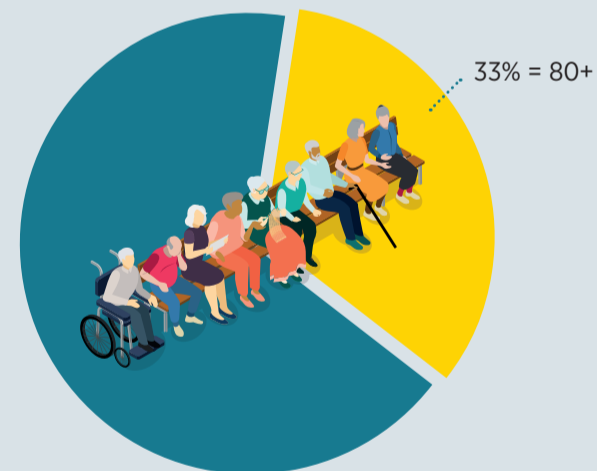
1950 1 MILJOEN OUDEREN

2015 2,7 MILJOEN OUDEREN

2040 4,7 MILJOEN OUDEREN

EENZAAMHEID NEEMT TOE MET DE JAREN. VAN DE 75-85 JARIGEN VOELT 50% ZICH EENZAAM. ONDER 85+ IS DAT 60% WAARVAN 14% ZICH EXTREEM EENZAAM VOELT.

Kunst en cultuur bevorderen de positieve gezondheid van ouderen

DE ZES DIMENSIES VAN POSITIEVE GEZONDHEID (MODEL HUBER, 2014)

DAGELIJKS FUNCTIONEREN

- Basis ADL (Algemene Dagelijkse Handelingen)
- Instrumentale ADL
- Werk vermogen
- Health literacy

LICHAAMSFUNCTIES

- Medische feiten
- Medische waarnemingen
- Fysiek functioneren
- Klachten en pijn
- Energie

KWALITEIT VAN LEVEN

- Kwaliteit van leven/welbevinden
- Geluk beleven
- Genieten
- Ervaren gezondheid
- Lekker in je vel zitten
- Levenslust
- Balans

MENTAAL WELBEVINDEN

- Cognitief functioneren
- Emotionele toestand
- Eigenwaarde/ zelfrespect
- Gevoel controle te hebben/ manageability
- Zelfmanagement en eigen regie
- Veerkracht en resilience

SPIRITUELE/EXISTENTIELE DIMENSIE

- Zingeving/ meaningfulness
- Doelen/idealen nastreven
- Toekomstperspectief
- Acceptatie

Bron: Huber, M., Gezondheidsdimensies (2014)

Colofon

De gouden regels zijn samengesteld uit praktijkervaringen vanuit het ouderenprogramma Kunst Maakt de Mens, geïnitieerd door het Van Gogh Museum, deelnemer aan het Lang Leve Kunst programma van de ouderenfondsen en uit onderzoeksgegevens van o.a. Universiteit van Amsterdam, Sociaal Cultureel Planbureau, ZonMW en Age Friendly netwerken uit de UK.

VOOR MEER INFORMATIE:
WWW.VANGOGHMUSEUM.NL

FONDS
SLUYTERMAN VAN LOO
OUDERENPROJECTEN

RGOAK
Romeinisch Katholiek Oudw. Armeo. Kantoor

Van
Gogh
Museum
Amsterdam

Programmeer op maat

- Betrek ouderen en intermediairs bij ontwikkelen van passend aanbod.
- Bepaal waar je de meeste waarde kunt bieden:
 - Draag uit dat de mens nooit te oud is om talenten te ontwikkelen.
 - Ga uit van de kracht van ouderen: wat kunnen ze nog? wat zoeken ze.
 - In het museum, online, outreach (buurthuis, zorginstelling)?
 - Eenmalige activiteit of leerlijn?
- Ontwikkel aanbod dat weet te inspireren, verwonderen, activeren en verbinden.
- Geef ruimte aan het sociale aspect (tegenaan eenzaamheid).
- Bied beleving op maat (inhoudelijk en hospitality).
- Werk met medewerkers met juiste expertise en ingesteld op oudere doelgroep (bij voorkeur professionals).

Deel kennis in open leeromgeving

- Leer van elkaar en van de doelgroep (formeel en informeel).
- Borg leren in het proces (evaluatiemomenten, interview, feedback cultuur).
- Deel leercurve, methodieken, best practices en bewijslast (impactmeting, testimonials).
- Deel verhalen, foto's en onderzoeksresultaten over het effect van kunst op gezondheid.
- Werk samen:
 - Neem deel aan netwerken (Age Friendly Museums, Lang Leve Kunst).
 - Vergroot bekendheid over het aanbod ouderen.
 - Zorg voor meer bewustwording (bv. marketing).

Creër draagvlak binnen organisatie

- Zorg voor draagvlak bij bestuur en directie, en in de uitvoering.
- Blijf alert op veranderende behoeftes van ouderen.
- Bied alle medewerkers een training over de issues die de doelgroep kan ervaren.
- Zet extra personeel in voor grotere groepen met extra behoeften.
- Benoem een vaste coördinator:
 - aanjager in de organisatie.
 - houdt ontwikkelingen bij over ouderen.
 - beheert cross sectorale netwerk.
- Maak effect van kunst op ouderen direct zichtbaar voor de organisatie.

Zorg voor passende communicatie

- Communiceer vanuit de intrinsieke waarde die kunstbeleving ouderen biedt (museum is geen vervanger van bingo).
- Zet in op wat ouderen nog wel kunnen. Koppel beeldvorming los van ouderenzorg.
- Toegankelijkheidsinformatie en vindbaarheid (on- & offline).
- Gebruik positieve teksten en beelden (actief, samen, plezier).
- Zorg voor duidelijke informatie vooraf zodat ouderen weten wat te verwachten.
- Maak bezoekersinformatie makkelijk vindbaar (navigatie).
- Zorg voor offline alternatieven (telefoonnummer ticketverkoop en bezoekersinformatie).
- Zet alternatieve wervingskanalen in: partners, familie of media.

Bouw aan duurzame relaties

- Kies voor co-creatie en cofinanciering met partners uit zorg en welzijn (gezamenlijk eigenaarschap).
- Samenwerking neemt fysieke en mentale drempels weg.
 - Welzijn en zorg: bereiken kwetsbare ouderen (o.a. vervoer, locaties, begeleiding).
 - Musea: bieden aantrekkelijk, kwaliteitsaanbod op maat.
- Doorbreek 'sleur' dagbesteding ouderen.
- Haak aan bij aanbod van bibliotheken en/of buurthuizen.
- Ondersteun aanjagers van initiatieven op dit terrein.
- Bundel krachten met gemeenten.

Creër fysieke en emotionele veiligheid

- Houd rekening met (on)mogelijkheden qua vervoer, parkeergelegenheid en entree.
- Zorg voor begeleiding (bijvoorbeeld vrijwilligers).
- Programmeer op tijdstippen die aansluiten bij dagritme ouderen (voorkeur middag).
- Houd rekening met mobiele beperkingen (lift, trap), visuele beperkingen (belichting, lettergrootte), auditieve beperkingen (akoestiek), motorische capaciteit (tremor) en concentratievermogen. Richt logistiek, hospitality en inhoudelijke begeleiding hierop in.
- Bouw extra tijd in voor rust-toiletbezoek-verplaatsing.
- Creër een gastvrije sfeer, zorg dat het personeel zichtbaar is en getraind in omgang met ouderen.